

N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 6 april 1908, kl. 5 e. m

*Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om
ändring af § 1 mom. 4 tryckfrihetsförordningen.*

Uti en inom Första Kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, n:o 44, hafva herrar friherre *Herman Fleming*, *K. J. Ekman*, *August Bellinder*, *Gust. Barthelson* och *Olof Tonning* föreslagit, att Riksdagen måtte såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändrad lydelse af § 1 mom. 4:o tryckfrihetsförordningen:

4:o. Utgifvare af dagblad eller periodiska skrifter anmäla sig, jämte titeln och tryckningsorten, hos chefen för justitiedepartementet, som äger att, såvida sökanden ej för nesligt brott blifvit dömd eller förklarad ovärdig föra andras talan, meddela bevis, att intet hinder emot skriftens utgifvande förekommer. Varder utgifvaren för brottslig gärning dömd till urbota bestraffning, äger han ej under strafftiden befatta sig med skriftens utgifvande.

Till stöd för sitt förslag hafva motionärerna anfört följande:

»I § 1 mom. 4:o tryckfrihetsförordningen stadgas:

Utgifvare af dagblad eller periodiska skrifter anmäla sig, jämte titeln och tryckningsorten, hos chefen för justitiedepartementet, som äger att, såvida sökanden ej för nesligt brott blifvit dömd, eller förklarad

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 3 Saml. 8 Häft. (N:o 8).

*Motionärernas
motivering.*

ovärdig föra andras talan, meddela bevis, att intet hinder emot skriftens utgifvande förekommer.

Detta lagbud tolkas allmänt så, att chefen för justitiedepartementet kan vägra tillståndsbevis, endast ifall anmärkning af i momentet angifven natur kan göras, och därutinnan afse vi ej någon förändring. I fråga om utgifningsrättens utöfning torde däremot vissa inskränkningar kunna ifrågasättas. En framstående statsrättslärare yttrar härom: 'Att ej den, som bevisligen är rubbad till sina sinnen, minderårig, främmande makts undersåte, eller den, hvars åtnjutande af de medborgerliga rättigheterna är för tillfället suspenderadt, t. ex. om han sitter i sådant fängelse, att för detsamma gällande föreskrifter hindra honom från att fritt meddela sig med allmänheten, får under samma tid komma till begagnande af ifrågavarande utgifningsrätt, kan ej annat än anses vara med lagens rätta grund och mening öfverensstämmande.'

Men äfven om i sistnämnda händelse utgifvaren under strafftiden vore förhindrad att meddela sig med allmänheten, kvarstår dock hans formella utgifvareansvar.

Utan att för närvarande vidröra frågan om rätt för utgifvare, hvilken för brottslig gärning blifvit dömd till urbota bestraffning att under strafftiden från fängelset låta till trycket befordra bidrag till den periodiska skriften, vilja vi här fästa uppmärksamheten på oegentligheten däraf, att utgifvaren under sagda tid får öfver hufvud befatta sig med skriftens utgifvande. Allmänna rättsmedvetandet kan ej känna sig tillfredsställdt med, att han fortfarande framträder såsom ansvarig för hvad i tidningen eller skriften förekommer. Han borde äfven själf vara föga tilsfredsställd med att nödgas bära ansvaret härför, ehuru han under strafftiden omöjligen kan vara i tillfälle att så noggrant, som ansvaret kräver, granska hvad i tidningen eller skriften inflyter. Någon svårighet att anskaffa annan utgifvare af skriften under den åsyftade tiden torde i regeln ej förefinnas.»

*Utskottets
yttrande.*

För erhållande af rätt att utgifva dagblad eller periodisk skrift uppställer, som bekant, tryckfrihetsförordningen inga andra villkor, än att vederbörande skall anmäla sig, samt skriftens titel och tryckningsort hos chefen för justitiedepartementet, hvilken äger att, såvida sökanden ej är för nesligt brott dömd eller förklarad ovärdig föra andras talan, meddela bevis, att intet hinder mot skriftens utgifvande förekommer. En hvar välfrejdad person kan sålunda erhålla rättighet att utgifva periodisk skrift. Den enda skyldighet i förhållande till det allmänna, som åligger ut-

gifvaren, är ansvarighet för innehållet i den skrift, hvars utgifvande han ombesörjer. Denna ansvarighet innebär, att utgifvaren ensam är underkastad ansvar för allt hvad i skriften blifvit infördt, vare sig han själf är författare eller icke. Ansvarigheten gäller sålunda icke blott artiklar och notiser utan äfven annonser, kungörelser och tillkännagifvanden, af hvad beskaffenhet de vara månne.

Enligt gällande och undantagslös rättspraxis är den, som hos justitieministern blifvit antecknad såsom skriftens utgifvare och erhållit tillståndsbetvis, att anse såsom skriftens ansvarige utgifvare, vare sig han i verkligheten utöfvar utgifningsrätten eller icke. Härigenom har å ena sidan möjliggjorts för tidningsutgifvare att å legda s. k. ansvaringar öfverskjuta ansvaret för tidningens innehåll. Å andra sidan blifver utgifvare ansedd såsom ansvarig för skriftens innehåll jämväl under tider, då han bevisligen varit ur stånd att öfvervaka skriftens utgifvande, såsom under sjukdom, vistelse å utrikes ort, undergående af ådömdt frihetsstraff m. m.

I syfte att förebygga sistnämnda oegentlighet hafva nu motionärerna föreslagit, att i 1 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen skulle införas en bestämmelse af innehåll, att, om utgifvare af periodisk skrift blifver för brottslig gärning dömd till urbota bestraffning, han icke skall äga under strafftiden befatta sig med skriftens utgifvande. Enligt hvad motiveringen utvisar, afse motionärerna icke att betaga utgifvaren rätten att, i den mån frihetsstraffet sådant medgifver, fortsätta sin verksamhet som publicist, utan endast att förhindra, att han under strafftiden framträder såsom ansvarig för hvad i tidningen eller skriften förekommer.

Ehuru det af motionärerna anmärkta förhållande måste framstå såsom en brist i vår tryckfrihetsförordning, har utskottet dock icke kunnat tillstyrka det af motionärerna framlagda förslaget. Det torde nämligen vara uppenbart, att ifrågavarande oegentlighet blott är en detalj — och en detalj af jämförelsevis underordnad betydelse — i hela det system, som hos oss gäller i fråga om ansvarighet för periodisk skrift. Att nu vidtaga en ändring i tryckfrihetsförordningen i den af motionärerna föreslagna riktning utan att samtidigt föreslå åtgärder till förhindrande af det för det allmänna rättsmedvetandet långt mera stötande missförhållande, att en utgifvare kan å en legd ansvaring öfverflytta ansvaret för innehållet uti den af honom utgifna skriften, finner utskottet hvarken riktigt eller lämpligt. Men en reform af själfva ansvarighetsprinciperna är en omfattande och grannliga fråga, som icke kan lösas utan en mycket omsorgsfull utredning.

Mot ett bifall till motionen resa sig emellertid äfven betänkligheter af annat slag. Därest en bestämmelse af det innehåll, motionärerna föreslagit, infördes i tryckfrihetsförordningen, skulle däraf gifvetvis blifva en följd, att det en utgifvare meddelade tillståndsbevis skulle anses utan vidare förfallet vid den tidpunkt, då utgifvaren började undergå det honom ådömda frihetsstraff. Något lagligt hinder skulle således icke möta för annan person att erhålla tillståndsbevis för utgifvande af en skrift med samma namn som den skrift, hvilken af den förre utgifvits. Då denne efter straffets utstående därigenom skulle vara förhindrad att ånyo utgifva sin skrift, skulle han följaktligen kunna se sig beröfvad frukterna af ett kanske mångårigt arbete, en påföljd af den brottsliga handling, för hvilken han blifvit dömd, som skulle komma att verka som ett tilläggsstraff af mången gång betydligt kännbarare natur än hufvudstraffet. Att en utgifvare i de flesta fall skulle genom tillståndsbevisets öfverlåtande å pålitlig person kunna skydda sig mot dylika eventualiteter, är visserligen sannt. Men huruvida under alla omständigheter full trygghet i detta afseende skulle kunna vinnas, torde likväl vara ganska tvifvelaktigt.

Enligt motionärernas förslag skulle utgifvare, som undergår fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, icke vara betagen rätten att fortfarande kvarstå såsom ansvarig utgifvare. Utgår man, såsom motionärerna, därifrån, att utgifvaren under fängelsetiden omöjligen kan vara i tillfälle att så noggrannt, som ansvaret kräver, granska, hvad i tidningen eller skriften inflyter, förefinnes emellertid icke något som helst skäl att göra ett sådant undantag för ifrågavarande art af fängelse. Det är nämligen att märka, att förvandlingsfängelse genom den därmed förbundna arbetsplikten innebär ett större hinder för en utgifvare att fullgöra sina åligganden än omedelbart ådömdt fängelsestraff. Ehuru det sålunda måste, ur motionärernas synpunkt sedt, betecknas som en inkonsekvens att icke påyrka utgifvarerättens suspension jämväl i förevarande fall, vill utskottet dock icke underlåta att framhålla, att detta skulle för den dömda kunna leda till betänkliga konsekvenser. Däraf skulle nämligen blifva en följd, att den dömdes oförmåga att betala honom ådömda böter skulle för honom medföra icke blott förvandlingsstraffet utan jämväl utgifvarerättens förlust. Skillnaden i bötesstraffets kännbarhet för personer i olika förmögenhetsställning skulle sålunda i dessa fall än ytterligare komma att skärpas.

Slutligen vill utskottet anmärka, att, med den af motionärerna antagna utgångspunkt, anledning saknats att icke påyrka utgifvarerättens suspension jämväl i de fall, då utgifvaren på grund af häktning, sjukdom

eller vistelse å utrikes ort icke är i tillfälle att öfvervaka och granska, hvad i tidningen eller skriften inflyter.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke må föranleda någon
Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 april 1908.

På utskottets vägnar:

HUGO BLOMBERG.

Reservationer:

af herrar *Blomberg, Säve, Östberg, Clason, Sjöholm, von Mentzer* och *Bellinder*, hvilka ansett, att utskottet bort, med anledning af friherre Flemings m. fls motion, hemställa, att Riksdagen ville antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling följande ändrade lydelse af § 1 mom. 4:o tryckfrihetsförordningen:

4:o) Utgifvare af dagblad eller periodiska skrifter anmäla sig, jämte titeln och tryckningsorten, hos chefen för justitiedepartementet, som äger att, såvida sökanden ej för nesligt brott blifvit dömd eller förklarad ovärdig föra andras talan, meddela bevis, att intet hinder emot skriftens utgifvande förekommer. *Varder utgifvaren för brottslig gärning dömd till urbota bestraffning, äger han ej under strafftiden vara skriftens utgifvare.*

af herr *Uppström*, som anført: »Under öfverläggningarna inom utskottet har jag yrkat, att utskottet skulle på det sättet gå motionärerna till mötes, att utskottet hos Riksdagen hemställde, att Riksdagen måtte såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga ett tillägg till 1 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen, hvarigenom stadgades, att därest ut-

Bih. till Riksd. Prot. 1908, 3 Saml. 8 Häft. (N:o 8).

gifvaren komme i sådan ställning, att s. k. tillståndsbevis ej kunde för honom utfärdas, det meddelade beviset skulle anses hafva förfallit. Då jag emellertid härutinnan blifvit öfverröstad, har jag ansett mig böra instämma med pluraliteten.»

Det skulle här antecknas, att herrar *Behm*, *Berlin* och friherre *Bonde* icke deltagit i detta ärendes afgörande inom utskottet.
